

06

Van de redactie

Van het bestuur

Wandelen en politiek

Open paden dag

EZ en LNV willen meer wandelmogelijkheden

Vervolg MKZ

Met het oog op de Oosterschelde

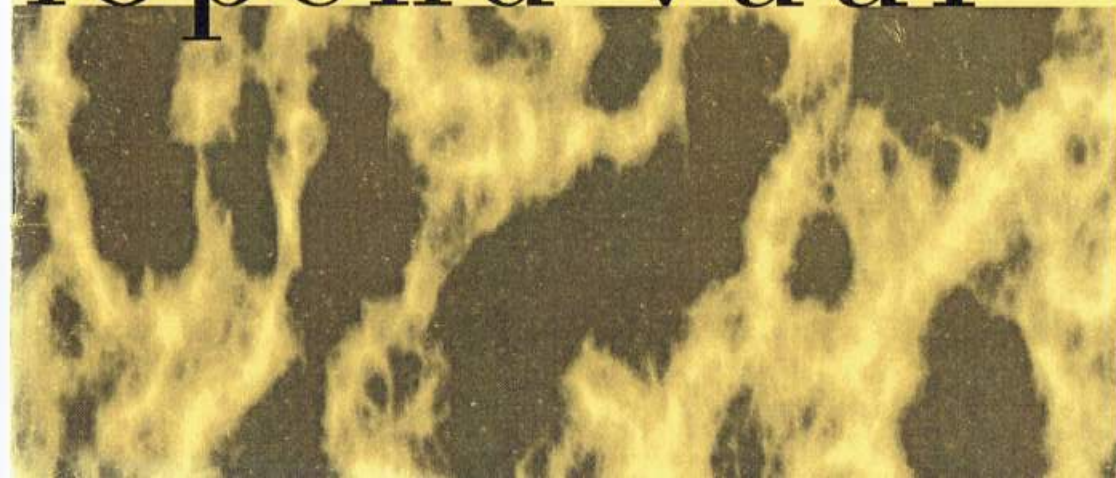
Uit de regio's

Activiteitenkalender

Wandelgidsen

jaargang 7, nummer 3, september 2001

lopend vuur

lopend vuur *Inhoud*

is het ledenblad van *Te Voet*, Vereniging van Wandelaars. *Lopend Vuur* verschijnt drie maal per jaar. De leden van *Te Voet*, die minimaal f 25,00 kontributie per jaar betalen, ontvangen het blad gratis. Het lidmaatschap wordt automatisch met een jaar verlengd, tenzij vóór 1 november schriftelijk wordt opgezegd bij de ledenadministratie.

Voorzitter

Jan Rijsburger
Voorstraat 36
3135 HX Vlaardingen
010-2489174

Secretaris

Eeffien Huizing
Bernhardlaan 10
2851 XD Haastrecht
0182-50 14 83
e.j.a.huizing@planet.nl

Penningmeester

Sylvia Borg
Geldersekade 91-1
1011 EL Amsterdam
020-6221753

Ledenadministratie

Erick van der Veer
B.Pasternakerf 325
3315 BW Dordrecht
078-616 24 03

Redactie

Sylvia Borg
Geldersekade 91-1
1011 EL Amsterdam

Aan dit nummer werkten mee

Eeffien Huizing, Harry Benschop,
Jan Rijsburger, Marion Zondervan
Opmaak

Dolf Middelhoff, Amstelveen
Digitale druk

ABC Copyprint, Amsterdam

Van de redactie	I
Wandelen en politiek	3
EZ en LNV willen meer wandelmogelijkheden	6
Van het bestuur	7, 12
Huisarrest: terugblik op mkz	8
Wandelroute Groene Hart	9
Oog op Oosterschelde	10
Uit de regio's	13
Activiteitenkalender	14
Wandelgidsen	16

Verschijning volgend nummer

Januari 2002

De volgende datum voor het inleveren van kopij is
15 december 2001

Kopij aanleveren op 3,5" floppy bij Sylvia Borg.
In Word of WP. Gelieve in elk geval de geprinte tekst mee te sturen. Foto's en tekeningen zijn welkom, graag duidelijk voorzien van de naam van de fotograaf of tekenaar, de plaats van de opname, alsmede de gewenste begeleidende tekst.

Van de redactie

Geen voetpadendagen dit jaar, maar September is wel de Groene Maand, waar talloze organisaties aan mee doen. Te Voet organiseert op 29 en 30 september de Open Paden Dag. Het doel van deze dag is om de politiek te wijzen op het belang van voetpaden en een toegankelijk platteland. In Steenberg en Vlaardingen kunt u wandelingen maken die illustratief zijn voor wat we bedoelen. De routes gaan over pas opengestelde paden dwars door weilanden en bossen, maar ook langs de nodige knelpunten en bedreigingen. Uiteraard zijn politici en ambtenaren voor deze wandelingen uitgenodigd. We rekenen op mooi weer en veel belangstelling.

Sylvia Borg

advertentie

Wandeltochten

georganiseerd door de deelnemers zelf

In vrijblijvende sfeer met anderen (stevige) tochten ondernemen!

De Wandelpool wil mensen, die graag in gezelschap van anderen wandeltochten ondernemen, in de gelegenheid stellen samen op pad te gaan. Zij wil dit doel bereiken door zes keer per jaar een nieuwsbrief uit te brengen. Per uitgave worden er momenteel ruim honderd wandeltochten aangeboden, waar deelnemers aan de Wandelpool zich voor kunnen opgeven.

Een abonnement op jaarbasis kost f 35,-. U ontvangt een recent proefexemplaar van de Nieuwsbrief door f 6,50 over te maken op postbankrek.nr. 3152509 t.n.v.:

De Wandelpool
Drielandenhoek 51
2034 LT HAARLEM

Tel 023 5405530 / fax 0842 141280
info@wandelpool.non-profit.nl
www.wandelpool.non-profit.nl

Elspeter struiken, Veluwe, 53 m.

-goed dat je eerst bij Bever bent geweest-

**Nederland is mooi. Erg mooi. Vooral met je spullen
op je rug en een stafkaart in je hand.
Vergeten paadjes, stille plekjes.
52 weekends per jaar is veel te weinig !**

Als je van avontuurlijke wandeltochten houdt, is je uitrusting van groot belang. Bij Bever Zwerfsport vind je de grootste collectie functionele kleding, comfortabele wandelschoenen en kampeeraccessoires overzichtelijk bij elkaar. Bever Zwerfsport heeft meer dan 12.000 artikelen voor actieve en avontuurlijke vakanties. Dus welke uitdaging je ook aangaat- je moet eerst bij Bever zijn geweest.

BEVER[®]
ZWERFSPORT
Outdoor Innovators

WWW.BEVER.NL 0900-2352383

35 cent p/m

Alkmaar • Almere • Amersfoort • Amsterdam • Apeldoorn • Arnhem • Breda • Den Haag • Eindhoven
Enschede • Groningen • Haarlem • Hilversum • Leeuwarden • Nijmegen • Rotterdam • Steenwijk
Utrecht • Zoetermeer • Antwerpen/Merksem

Te Voet organiseert Open Paden Dag

Eurando zet wandelen op de agenda

Om onverharde wandelpaden en een aantrekkelijk landschap te behouden en liefst nog aanzienlijk te verbeteren, kun je niet om de politiek heen. Sterker nog: de politiek moet doordrongen worden van het belang van voetpaden en een toegankelijk platteland. Zowel lokaal, provinciaal, landelijk als Europees! In Europees verband is daarom de Eurorando georganiseerd: een wandelstafette die eind september uitmondt in een grote manifestatie en een congres voor wandelaars en politici. Hiermee wordt getracht wandelen op de politieke agenda te krijgen. Voor *Te Voet* is de Eurorando aanleiding om op de Open Paden Dag enkele voorbeelden te laten zien van (onverharde) wandelmogelijkheden die recent door lokale politiek in samenwerking met diverse organisaties mogelijk zijn gemaakt en welke knelpunten nog te overwinnen zijn.

Van 22 tot 30 september is in Straatsburg de Eurorando 2001.

Op 29 en 30 september organiseert *Te Voet* de Open Paden Dag met wandelingen in Steenberg en Vlaardingen.

Eurorando

Om duidelijk te maken dat wandelen op de Europese politieke agenda moet komen, heeft de Europese Wandelvereniging de Euro-Rando georganiseerd. Onderliggend doel is om de toegankelijkheid van wandelgebieden in Europa te waarborgen cq. te stimuleren. In het kader van dit Europese wandelevenement liepen cq. lopen tussen

mei 2000 en september 2001 duizenden wandelaars uit heel Europa in estafette-vorm langs de Europese Lange-Afstand Wandelpaden naar Straatsburg. Onderweg op het Europese netwerk van voetpaden ontmoetten Europese wandelaars elkaar, al wandelend en discussiërend op diverse meetings, georganiseerd in één van de 23 deelnemende landen. De estafette'wissels', waarbij de Euro-Rando estafette-stok werd doorgegeven aan een volgende wandelgroep, werden zoveel mogelijk benut om bij de lokale politiek aandacht voor wandelen te vragen.

De Euro-Rando estafette voerde eind juni door Nederland, van Hoek van Holland naar Bergen op Zoom. Een Nederlandse wandelgroep, bestaande uit leerlingen van een middelbare school uit Papendrecht, liep dit Nederlandse deel van de GR-5 nadat zij op 18 juni in het stadhuis van Rotterdam de estafette-stok van een Engelse delegatie hadden ontvangen. Tijdens deze feestelijke bijeenkomst werd ook het vernieuwde boekje van het Overloperpad gepresenteerd.

Mkz-crisis

De Engelse wandelaars hebben in eigen land de estafette helaas slechts symbolisch kunnen afleggen. Door de mkz-crisis waren de wandelpaden in Engeland in juni nog steeds volledig afgesloten, zodat zij noodgedwongen de estafette-stok met de auto symbolisch naar een aantal plaatsen langs de wandelroute hebben gebracht.

Op 5 augustus was de estafette-stok via verschillende wandelgroepen in zuid-Luxemburg aangekomen en werd in Schengen doorgegeven aan Duitse wandelaars van de Saarland-Verein.

Om het Europese karakter van deze estafette'wissel' op dit drielandpunt (Luxemburg, Duitsland en Frankrijk) te onderstrepen was hierbij ook een kleine delegatie uit België en Nederland aanwezig (waaronder enkele *Te Voet*-leden).

Uit alle hoeken van Europa zullen de wandelaars zich de laatste week van september in Straatsburg presenteren. Alle estafettewandelingen van de afgelopen maanden komen hier samen. Niet alleen wandelaars die met de estafettewandelingen hebben meegedaan zullen in Straatsburg zijn. Ook per bus en trein zullen velen naar Frankrijk afreizen. Ook enkele leden van *Te Voet* zullen aanwezig zijn. Het Wandelplatform kan een arrangement verzorgen. Wil je mee neem dan contact op met Anita Bakker, pr-medewerkster van het Wandelplatform, tel. 033-4653660.

Naast een uitgebreid recreatief programma gaat het er natuurlijk om de Europese politici duidelijk te maken

dat wandelen op de politieke agenda moet. In het gebouw van het Europese Parlement vindt daarom eind september een wandelmanifestatie en het symposium 'Wandelen en Europa' plaats. Hiervoor hebben zich al duizenden wandelaars uit verschillende landen aangemeld, zodat er een duidelijk signaal aan de Europese politiek kan worden afgegeven.

Belangen wandelaars belichten

Vanuit verschillende invalshoeken (cultuur, gezondheid, economie, landschap enz.) zullen sprekers uit diverse landen het belang van wandelen belichten. Europese politici zijn uitgenodigd om hierbij aanwezig te zijn. Tijdens dit congres zal een Verklaring worden voorbereid. Het is de bedoeling dat deze Verklaring de volgende dag op de Algemene Vergadering van de European Ramblers Association/ Europäische Wandervereinigung zal worden aangenomen.

Marion Zondervan

Open Paden Dag van *Te Voet*

De Euro-rando is voor *Te Voet* een aanleiding om een wandeling te organiseren waar de relatie tussen wandelen en politiek wordt gelegd. Want dat je de politiek nodig hebt om onverharde wandelpaden te behouden of aan te leggen, staat buiten kijf. Op de Open Paden Dag een aantal voorbeelden van wat er al gerealiseerd is of waarvoor nog gevochten moet worden.

Een mooie kans voor leden van *Te Voet* om onder leiding te genieten van wat al tot stand is gebracht of juist nog moet worden gerealiseerd. Loop dus mee en maak van de Open Paden Dag een succes.

West-Brabantse waterlinie zaterdag 29 september 2001

Sinds anderhalf jaar is het mogelijk onverhard van Bergen op Zoom naar Steenbergen te lopen. De route volgt de lage delen van West-Brabant, die ooit een functie als waterlinie hadden. Het gaat dwars door weilanden en bossen.

De gemeente Steenbergen, Staatsbosbeheer en Brabants Landschap hebben de route mogelijk gemaakt. De route is sinds kort opgenomen in het Floris V pad.

Vertrek wandeling vanaf het busstation van Steenbergen om 11.45 uur. De route naar Bergen op Zoom is ca. 20 km lang.

Eraan voorafgaand vindt om 11.00 uur in Hotel-café Aarden, Kaaistraat 1 te Steenbergen een korte presentatie van de route plaats. Vertegenwoordigers van de gemeente Steenbergen, Staatsbosbeheer en Brabants Landschap geven er hun visie op het recreatief medegebruik en met name het wandelen in natuurgebieden en het landelijk gebied in het algemeen. En op wat daar allemaal bij komt kijken. Aanmelding voor de wandeling en/of de bijeenkomst bij Harry Benschop, tel 0164-257506 (na 20.30 uur) of per e-mail hjm.benschop@zeeland.nl.

Rijnmond en Midden-Delfland verbonden

zondag 30 september

Je wandelschoenen aantrekken en vanaf je voordeur direct lekker kunnen wandelen. Ook als je in de (rand)stad woont. Is dat niet een wens van veel wandelaars? (onderzoek bevestigt deze behoefte overigens: 56% van de wandelaars reist minder dan 15 km naar het begin van een wandeling).

Deze wandeling laat zien dat het wel degelijk nog mogelijk is om vanuit een dichtbevolkt stedelijk gebied (Rijnmond) op een aantrekkelijke manier naar het landelijk gebied (Midden-Delfland) te lopen. Via groene gangen (volkstuintencomplex Vijfsluizen, Bea-

trixpark) en langs blauwe lijnen (van Vlaardingen naar Schiedam langs de Poldervaart; van Overschie in de richting van Delft over het jaagpad langs de Schie) de stad uit. Komend door oude – nog net niet door de stad opgeslokte – buurtschappen met schilderachtige namen als Windas, Kandelaar, Kerkbuurt en Abtswoude. Om tot slot over de al eeuwenoude Tanthofkade bijna ongemerkt Delft weer in te lopen. Om daar te eindigen bij het station in het centrum.

De wandeling begint om 11 uur bij NS-station Vlaardingen-Oost (voorzijde bij bussen).

Aanmelding bij Jan Rijnsburger, tel 010-248 91 74 (na 20.30 uur) of per e-mail: rijnsbur@worldonline.nl (lengte ca. 20 km.; de route kan goed worden ingekort door eerder te stoppen; na 10 km bij RET tramlijn 1, halte Schiedam-Woudhoek of na ca. 15 km. bij HTM tramlijn 1, halte Delft Tanthof-Bikolaan).

Helaas kent het gebied voor wandelaars ook een aantal knelpunten en dreigingen. Een verdwenen spoorwegovergang, de aanleg van het laatste deel van de A4 tussen Delft en Schiedam/Vlaardingen (nu nog een stiltegebied rijk aan weidevogels) en het plan om van een onverharde kade een geasfalteerd fietspad te maken. Daar staan soms weer kleine successen tegenover zoals de toezegging van het waterschap om de nu nog niet toegankelijk graskade tussen Kerkbuurt en Kandelaar langs de westzijde van de Poldervaart open te stellen voor wandelaars.

Gelukkig is deze wandeling op dit moment nog altijd een geslaagde stad-land

verbinding te noemen. Een inspirerend voorbeeld voor bestuurders en adviseurs van provincie, gemeenten, water-/recreatieschappen en natuurbeheerders. Samen bepalen zij in sterke mate de inrichting en het (recreatieve) gebruik van stedelijk groen, stadsranden en grote delen van het buitengebied. Daarom willen we op zaterdag 29

september enkele 'smaakmakers' uit politiek en bestuur uitnodigen een deel van deze route met ons te lopen. Om hen zo niet alleen de kwaliteit van een wandelroute te laten ervaren maar ook de (dreigende) minpunten onder de aandacht te brengen.

Jan Rijnsburger, Harry Benschop

EZ en LNV willen meer wandelmogelijkheden

Uitbreiding van de landelijke netwerken voor lange-afstandwandelroutes, oplossen van fysieke knelpunten, het in ere herstellen van voormalige school- en kerkepaden en jaagpaden, het openstellen van schouwpaden en het inrichten van kaden langs polderboezems als voetpad. Dat is geen actietaal van *Te Voet*, maar een wens van de staatssecretarissen Faber (LNV) en Ybema (EZ). Zij willen initiatieven die zich op al dit moois richten actief stimuleren en ondersteunen. Althans, dat schrijven zij in hun beleidsbrief over recreatie en toerisme van 4 juli j.l. aan de Tweede Kamer.

Beide staatssecretarissen willen de komende jaren actief aan de slag om 'de mogelijkheden van kwalitatief hoogwaardige openlucht recreatie te vergroten'. Het wandelen is er een van. Zij kijken daarbij vooral naar het gebied om de stad en de recreatieve waarde van het landelijk gebied. De consument stelt steeds hogere eisen aan wat er als toeristisch-recreatief produkt wordt aangeboden, zowel kwantitatief als kwalitatief, zo geven Faber en Ybema aan. De beleving speelt daarbij

een steeds belangrijker rol.

Stedelijk en landelijk

In het stedelijk gebied willen ze ca. 15.000 extra hoogwaardig groen, zoals dat in beleidstaal heet. Het moet attractief voor de recreant zijn en ook goed toegankelijk.

In het landelijk gebied gaat het zoals gezegd om meer law-routes, knelpunten oplossen en oude en nieuwe paden creëren. Het is beide vrouwen menens, want in minder dan tien jaar moet er zo'n 5.000 km aan lange-afstandsroutes liggen. Bijna een verdubbeling ten opzichte van de 3.000 km die er nu is. Het is in elk geval een ander geluid dan de Stichting LAW-Wandelplatform de laatste jaren laat horen; deze wil zich juist meer richten op beheer en verbetering van de bestaande routes. Die huidige routes zijn in pakweg 20 jaar opgebouwd. De lat van EZ en LNV ligt dus hoog. Het oplossen van fysieke knelpunten zal dan ook een hoge prioriteit moeten krijgen om aantrekkelijke doorgaande routes te krijgen. Want Faber en Ybema zullen bij het schrijven van hun brief ongetwijfeld hebben bedacht dat er eisen aan een lange-afstandswandelpad worden gesteld, zeker als de beleving steeds belangrijker wordt. De wandelaar over verharde we-

gen sturen spoort daar niet zo mee. *Te Voet* kijkt dan ook vol verwachting uit naar vervolgstappen. Is er geld voor bruggetjes en (zelfbedienings) pontjes, om maar eens wat te noemen. Kan aan eigenaars een vergoeding voor het belopen van hun grond worden gegeven? En is er (extra) geld om nieuwe routes te ontwikkelen en in de markt te zetten? Echt duidelijk zijn de staatssecretarissen daar nog niet in. Zij verwijzen naar de Regeling Versterking Recreatie om knelpunten op te lossen en geven aan dat hun ideeën ruimtelijk en financieel-instrumenteel moeten worden uitgewerkt in het Tweede Structuurschema Groene Ruimte. Voor *Te Voet* zaak om dat goed te volgen en de vinger aan de pols te houden.

Ambities

De wens van het rijk om het agrarisch cultuurlandschap toegankelijker te maken om zo de recreatieve waarde ervan te vergroten, is zeker positief te duiden. Maar de aangekondigde verdubbeling van routes en uitbreiding van aantrekkelijke wandelinfrastructuur in ons volle landje, waar er voor elk plekje wel meer wensen zijn, of het nu om landbouw, natuur, weg- en

spoorweginfra of voetpaden gaat, is behoorlijk ambitieus. *Te Voet* kan het rijk de helpende hand bieden die ambities waar te maken.

Niet zozeer door het ontwikkelen van nieuwe lange-afstandspaden. Dat laten we liever over aan de twee erkende padenmakers, LAW/Wandelplatform en NIVON. Al zijn ideeën hiervoor zeker welkom (zie ook het artikel over het 'rondje Oosterschelde').

De kracht van *Te Voet* kan meer liggen in het attenderen op nieuwe paden en het in ere herstellen van voormalige paden. Zeker als daarmee kan worden voorzien in de behoefte aan kortere wandelingen (dat wil zeggen van enkele uren) in aantrekkelijke agrarische cultuurlandschappen of als verbindingspad de stad uit, moet dat in Den Haag in goede aarde vallen.

Het zou mooi zijn als we een lijstje met concrete mogelijkheden aan de beide staatssecretarissen kunnen aanbieden. De rest volgt dan zelf.

Het bestuur van *Te Voet* verwacht de komende maanden een volle mail/brievibus met uw suggesties. En – als het even kan – de inzet om het realiteit te laten worden. Want vanzelf gebeurt er meestal niets.

Harry Benschop

V a n h e t b e s t u u r

Pelgrimspad op TV

Het KRO-programma 'De Wandeling' gaat vanaf 7 september in 39 afleveringen het Pelgrimspad lopen van Amsterdam naar Visé.

Tijdens het lopen voert presentatrice Lucette Verboven gesprekken over spiritualiteit, levenservaring en relaties.

Naast het gesprek wordt de kijker een blik

gegend op het Pelgrimspad. Aansluitend aan het verslag van de tocht belicht Herman Post de bijzondere en historische plekken van de etappe. Op een poëtische en fotografische manier legt 'De Wandeling' zo de 450 km door Nederland af.

'De Wandeling' vanaf 7 september iedere vrijdag om 16.30 uur Nederland 1. Iedere aansluitende zondag om 9.30 uur herhaling.

Terugblik op de MKZ-crisis

Huisarrest voor de wandelaar

Inmiddels ligt de mkz-crisis (gelukkig) al weer een tijd achter ons. Je kunt je nu al bijna niet meer voorstellen dat vrijwel het gehele landelijk gebied gesloten was verklaard. Toch was dit zo. Volgens het Nederlands Bureau voor Toerisme en de ANWB zat Nederland helemaal niet op slot. Zij hebben gelijk als ze spreken voor de automobilist. Gedeeltelijk geldt dat ook voor de fietsers, maar voor de wandelaar was de realiteit een andere. Bijna elke onverharde weg, elk jaagpad en elk fietspaadje smaller dan 1 meter op het platteland was afgesloten. Resultaat: een geweldige vrijheidsbeperking voor de wandelaar.

En dat alleen maar vanwege een beperkt exportbelang (met name naar de USA en Japan). Bij dit alles is het zeer de vraag of het echt helpt om wandelaars aan banden te leggen zolang andere transportbewegingen gewoon door gaan (auto, bus trein) en het virus ook door dieren en de wind overgebracht kan worden. De bordjes met verboden toegang zijn in een snel tempo in het landelijk gebied verschenen. Het is de vraag of ze overal weer verdwijnen. De NS-wandeling 'Nijenhuis' van Wijhe naar Heino is bijvoorbeeld voorlopig uit de roulatie. De route loopt langs boerderijen die geruimd zijn in het kader van de mond- en klauwzeerbestrijding. In de route zitten een aantal 'gedoogpaden' over particuliere (boeren) grond. Deze boeren willen nog geen wandelaars over hun erf.

Het gevoerde landbouwbeleid gaat ge-

heel voorbij aan de recreatieve functie die het landelijk gebied ook vervult. Een functie die van onschatbare waarde is voor de lichamelijke en geestelijke gezondheid van mensen. Het wordt tijd dat er met andere ogen naar het landelijk gebied wordt gekeken dan met de traditionele puur agrarische bril. Het Nederlandse cultuurlandschap in al haar diversiteit is uniek. Het is een groot collectief goed, dat niet in geld kan worden uitgedrukt en dus ook niet wordt meege-
nomen bij ramingen.

Streep onder huidig beleid

De agrarische sector is gebaat bij een goed contact met de afnemer van haar producten. De Nederlandse bevolking is gebaat bij een toegankelijk en divers platteland en een gezonde agrarische sector. Dit is het moment om een duidelijke streep te zetten onder het huidige beleid. Door de vele miljarden subsidie die de sector krijgt kan de overheid een sturende rol vervullen door eisen te stellen. Kwaliteit en duurzaamheid moeten het uitgangspunt worden, met een daaraan gekoppelde prijs, en niet kwantiteit ten koste van alles. Met als eindresultaat een toegankelijk platteland met regionale diversiteit die tot uitdrukking komt in landschap, maar ook in haar producten. Een platteland waar de wandelaar welkom is omdat ze consument is van die producten en van het landschap. Maar voor het zover is, zal er nog veel moeten gebeuren.

Hoog tijd voor krachtige stem

Landschap en wandelen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Wan-

delaars moeten veranderingen in hun omgeving niet als een gegeven beschouwen, maar als iets waarop ze invloed kunnen uitoefenen. Het is de hoogste tijd dat de wandelaars een krachtige stem laten horen als belanghebbenden. Enkele leden van *Tē Voet* hebben dit tijdens de mkz-crisis op een goede manier gedaan. Zij hebben brieven geschreven naar gemeenteraden, burgemeesters en ministers. Op

deze wijze kan het belang van de wandelaar voor het voetlicht worden gebracht.

Maar een enkele brief zal nooit voldoende zijn. Voor de Stichting Wandelplatform-LAW ligt hier als koepelorganisatie de schone taak om wandelaarsprotesten te bundelen tot een machtsfactor.

Eeffien Huizing

Wandelroute door het Groene Hart

Werk in uitvoering

Frits Bolkestein ziet in het Groene Hart alleen maar gras groeien. Dus vraagt hij zich af wat het nut van een dure HSL-tunnel is als er niet meer dan wat koeien grazen. Anderen willen er een groot 'Central Park' van maken voor de bewoners van de omliggende steden. Of er dure woningen bouwen in het groen. Kortom: de toekomst van het Groene Hart blijft discussie los maken. Als het aan Anja van Beek en Ingrid Bosman ligt, moet je er in ieder geval 'natuurlijk' kunnen blijven wandelen. Een voorproefje van een streekpad in wording.

Op dit moment wordt hard gewerkt aan de ontwikkeling van een 160 kilometer lang streekpad door en langs de rand van het Groene Hart. De initiatiefnemers zijn Anja van Beek en Ingrid Bosman, beiden actieve leden van het IVN, de vereniging voor Natuur- en Milieu-educatie en ook fervente wandelaars. De door hen uitgestippelde route loopt grofweg van Zoetermeer, via Alphen a/d Rijn, Nieuwkoop, Woerdense Verlaat, vervolgens Woerden, Linschoten en Montfoort naar IJsselstein. Daarna

gaat het richting Polsbroek en vandaar naar Kadijk en Ouderkerk a/d IJssel. Vervolgens door Capelle a/d IJssel, langs Rotterdam richting Kethel, Schipluiden, Den Hoorn en Delft. Tenslotte richting Nootdorp en vandaar weer terug naar Zoetermeer. De makers hebben de route zoveel mogelijk door natuurgebieden laten lopen, zowel van Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer als van het Zuid-Hollands Landschap en de plaatselijke natuur- en heemtuinen.

Stroomversnelling

Nadat Anja en Ingrid hun plan voor een rondje Groene Hart een keer hadden gepresenteerd in het fiets-/wandelcafé van het NIVON Rotterdam, raakte het geheel in een stroomversnelling. Het landelijk bureau van het NIVON (in de persoon van Jurjen Keessen) ontfermde zich over het plan en zorgde er voor dat de bekostiging van het project uit subsidies rond kwam. Ook een aantal actieve *Tē Voet*-leden raakten betrokken bij de verdere uitwerking van de route. Eef Boeve, Joop Stolk en Erick van der Veer hebben intussen delen van de route beschreven en op kaart gezet.

Met het nalopen van de route is al een begin gemaakt. De routecommissie van het Wandelplatform-LAW heeft inmiddels het plan positief beoordeeld. Daarmee heeft de route formeel de status gekregen van streekpad (markering: geel-rood). De coördinatie bij het NIVON is na het vertrek van Jurjen Keessen overgenomen door Diederik Mönch.

Extra aandacht voor markering

Klussen die nu nog resten zijn het schrijven van het boekje (m.n. de achtergrondteksten over landschap en cultuur-historie) en het markeren van de route in het veld met de bekende geel-rode stickers van een streekpad. Volgens Eef Boeve zal er aan de mar-

kering van de route extra aandacht besteed worden.

De nieuwe route kruist namelijk een aantal keren bestaande LAW's (markering: wit-rood) en routes van het provinciale Groene Netwerk (markering: geel-rood-geel). Een goede markering zal wandelaars vooral daar voor verkeer lopen moeten behoeden.

De opening van de route en de verschijning van het gidsje is gepland voor najaar 2001. Binnenkort zult u dus al wandelend zelf kunnen beoordelen of het Groene Hart echt meer is dan alleen maar gras.

Hoewel ... lopen over gras is wel lekker (onverhard) natuurlijk!

Jan Rijnsburger

Met het oog op de Oosterschelde

Zeeland heeft niet de naam van een wandelprovincie. Terecht of niet? Het is in elk geval zoeken naar mooie paadjes. Zeker als je van onverhard wandelen houdt. Aan de andere kant is er veel te zien. Veel afwisseling ook.

Boekje voor wandelaars

Het boekje 'Met oog op Nationaal Park Oosterschelde - wandelaars en fietsers' geeft daar voor een deel van de provincie een fraaie kijk op. Of in de woorden uit dit boekje: 'Het opent het oog voor de uitzonderlijke charmes van het Nationaal Park'. Het gaat dan niet alleen om het zicht op veel water, maar ook om de zandplaten waar je steeds meer zehonden kunt

zien, om buitendijkse schorren en slikken met hun bijzondere vegetatie van lamsoor en zeekraal en de pieren-spitters die bij laag water actief zijn, om inlaagdijken die de brakke inlagen omringen, om de karrevelden, om kreken en ook om stukken polder tegen de Oosterschelde aan. Wat bijvoorbeeld te denken van de Prunje, een gebied zo zout dat er geen bomen groeien en boeren hun land eigenlijk wat graag verkochten om er natuurgebied van te (laten) maken. Het plan Tureluur maakt van de zuidkust van Schouwen in de komende jaren een uniek natuurgebied, waar de vogels zich goed thuis zullen voelen. Maar ook de oude getijhaventjes, de veer-verbindingen die in de zomer een paar keer per dag weer de overkanten zoals vroeger met elkaar verbinden, de dorpjes met hun kerkring of voor-

straat, de stadjes met hun vele monumenten. Zo staat Zierikzee met zijn 10.000 inwoners op de zesde plaats als het gaat om het aantal monumenten. Aan de andere kant zijn de kunstwerken als de Oosterscheldekering met het kunstmatige eiland Neeltje Jans, de Zeelandbrug, de dammen en sluisen indrukwekkend.

Wandelend kun je het allemaal beleven. Het maakt niet uit of het eb of vloed is, stormt of regent of juist de zon schijnt. In alle seizoenen en onder verschillende weersomstandigheden is het genieten. Het boekje brengt je al in de juiste stemming en legt ook de vele typisch Zeeuwse begrippen als inlaag, moermering, schor uit. Te Voet heeft er zijn medewerking aan gegeven, verheugd dat er bij beleidsmakers aandacht is voor de wandelaar.

Betredingsregels

Eén punt van kritiek is er wel. Het boekje geeft helaas niet aan waar wandelpaden zijn, ook niet waar je niet mag komen. Met name dat laatste is van belang omdat delen van de Oosterschelde onder de Natuurbeschermingswet vallen en er speciale betredingsregels gelden. Zelfs voor de Zeeuwen is dat niet altijd duidelijk: mag je nu wel of juist niet over een stuk dijk? Een gemiste kans om hier als Nationaal Park wat meer duidelijkheid over te geven. Nu wordt volstaan met de opmerking dat het 'zeker genieten is als je van gebaande wegen kan afwijken' en de raad om 'liever voorzichtig je hoofd boven de kruin te steken dan pontificaal boven op de dijk te stappen' als je vogels wilt waarnemen.

Meer informatie

Desalniettemin wordt het boekje aanbevolen voor wie van plan is voor een vakantie of wandeling naar Zeeland te gaan.

Voor meer informatie over het boekje en het Nationaal Park Oosterschelde kun je contact opnemen met Brigit Kuypers, coördinator voorlichting Nationaal Park Oosterschelde.

tel. 0113-253538,

e-mail: b.m.a.kuypers@ivn.nl.

Je kunt het boekje zonder verdere kosten telefonisch of per e-mail bij haar aanvragen. Het boekje 'Met het oog op Nationaal Park Oosterschelde - wandelaars en fietsers' is een uitgave van de ANWB en het Breed Overleg Deltawateren, waarin de belangenorganisaties op het gebied van de waterrecreatie samenwerken.

Nieuw streekpad

Binnenkort is het trouwens goed lopen rond de Oosterschelde. Dan ligt er een lange-afstandswandelpad, een zg. streekpad. De planning is de tweede helft van 2002. De subsidie om het pad te ontwikkelen (en alles wat daarbij komt kijken) is onlangs afgekomen na meer dan twee jaar lobbywerk. Te Voet was een van de inspirators voor dit pad, dat de vele typisch Zeeuwse bezienswaardigheden rond de Oosterschelde op een voor de wandelaar aantrekkelijke manier met elkaar moet gaan verbinden.

Twee jaar geleden maakte een deel van de route langs de zuidkust van Schouwen al onderdeel uit van de landelijke voetpadendagen. Het Bureau Toerisme Zeeland coördineert de totstandkoming van dit nieuwe streekpad.

Vrijwilligers tracéwerkgroepen

Tē Voet heeft het eerste concept voor de route ontwikkeld. In de komende tijd zal dat moeten worden uitgewerkt; per eiland zal daarvoor een tracéwerkgroep worden ingesteld. De Zeeuwse leden van *Tē Voet* kunnen hier een actieve bijdrage aan leveren. Als je er voor voelt, neem dan vóór 1 oktober contact op met Harry Benschop: tel. 0164-257506 of hjm.benschop@zeeland.nl.

Ook voor de criteria waaraan een dergelijk wandelpad moet voldoen heeft *Tē Voet* de aanzet gegeven. Er wordt geprobeerd enkele pontjes die zomers over de Oosterschelde varen in de route op te nemen (en zo de lange stukken over de dammen te vermijden; ook zonder markering vind je hier je weg wel). Maar dat stelt weer eisen aan de route buiten de zomerperiode. Om maar eens een van de specifieke problemen te noemen bij het ontwikkelen van een lange-aftandspad in Zeeland.

Testcase

Tē Voet ziet de medewerking aan het Oosterscheldepad als een mooie gelegenheid om nieuwe onverharde wandelmogelijkheden te verwezenlijken, bijvoorbeeld over (binnen)dijken.

Want één ding is duidelijk: wil Zeeland naam krijgen als wandelprovincie, dan moet de route van het nieuwe pad kwaliteit uitstralen en niet over vele kilometers verharde weg gaan.

Een testcase kan dan ook een nieuw aan te leggen toeristisch fietspad worden tussen Zierkzee en de Heerenkeet. Nu kun je er heerlijk op de dijk of het talud lopen. De law is hier ook geprojecteerd. Ruimte voor twee paden is er niet, dus wordt het straks lo-

pen over een verhard fietspad? Langs de zuidkust van Tholen is een gelijkaardige situatie die het er voor de wandelaar niet aangenaam op maakt. Of zien de subsidiegevers – zowel voor het fietspad als voor de wandelroute gaat het om dezelfde partijen – nog tijdig genoeg in dat er een keuze moet worden gemaakt? Voor de wandelaar wel te verstaan!

Route 'De gouden rand van de Oosterschelde'

Wie geen jaar meer kan wachten, kan alvast een deel van de route lopen aan de hand van de beschrijving die in het vorig jaar aan alle leden van *Tē Voet* toegezonden boekje 'Weg van het asfalt' is verschenen. Deze route – onder de naam 'De gouden rand van de Oosterschelde' – loopt van Zierikzee langs de zuidkust van Schouwen naar Westerschouwen op de kop van het eiland. Hij is 24 km lang, maar kan ook na zo'n 17 km goed worden afgebroken om per bus terug te keren naar het beginpunt.

Harry Benschop

Van het bestuur

September Groene Maand

Ook dit jaar weer tal van activiteiten, en de week van het platteland, de week van het landschap en de landelijke fietsdag (22 september). Veel wandelingen ook. Nivon start op 31 augustus de Nationale Milieu Estafette rond het IJsselmeer. Diverse thematische tochten worden georganiseerd, zoals de wandeling van Edam naar Hoorn op 15 september met de makers van het Zuiderzeepad. Een overzicht van de activiteiten is te vinden op www.groene-maand.nl.

Noord

In de regio was ook deze zomer wat te merken van de vakantieperiode. Veel leden lopen heel wat af in de eigen omgeving maar ook elders.

De organisatie van de Algemene Leden Vergadering van *Tē Voet* was voor de regio een succes. De locatie in Uffelte was goed en ook de aandacht van de media in de regio was prima. De opkomst van de leden was niet zo hoog. Hopenlijk kan de regio die volgend jaar de ALV organiseert meer leden trekken.

Het knelpunt in Nijensleek is weer 'in the picture'. Inmiddels is op onze brief aan de gemeente Westerveld gereageerd en is de eigenaar door de gemeente verzocht de landweg weer in de oude staat terug te brengen. Telefonisch is door de eigenaar toegezegd dit op korte termijn te doen waarvan de gemeente ons in kennis stelde. Eind augustus zag ik dat het pad geheel vrij is. Er zijn wel bomen langs de rand blijven staan die bij westenwind een bescherming kunnen bieden. Met dank aan de tipgever en de eigenaar van landgoed De Eese. Het knelpunt in Schipborg is nog in bewerking. We willen eerst contact met de eigenaar zoeken om via overleg een oplossing te vinden. Maar mogelijk zal er toch via een 'rechtspraak' een beslissing moeten komen.

De werkgroep is inmiddels gereed met de beschrijving van de eerste 35 km. van het Hannekemaaierspad. Met veel goede contacten werd de be-

schrijvingstocht, ondanks de tegenwerking van het openbaar vervoer, alsnog een fijne wandeling. Camping 'Barkela' in Stadskanaal heeft ons toegezegd dat de route over het onverharde pad mag dat door het nieuw aan te leggen bos gaat. Ook theeschenkerij 'de Dikke Eik' bij Ellersinghuizen (Vlagtwedde) is heel positief en heeft plaats voor kleine tentjes.

Tevens is nu de toestemming binnen van het waterschap Aa en Hunze om over de schouwpaden te wandelen. Nu alleen SBB nog die voor ons een nieuw pad zou aanleggen.

Gelderland

Wandelcafe

7 oktober
9 december

Hessenwegen
Thema nog niet bekend

Het wandelcafe wordt gehouden in Bezoekerscentrum 'De watermolen' Zijpendaalseweg 24a te Arnhem (dat is in het park Sonsbeek op minder dan 10 minuten lopen vanaf Arnhem NS – uitgang Sonsbeekzijde).

Aanvang 11.00 uur, cafe is open om 10.30 uur.

Voor meer informatie en over doorgang van de activiteiten kunt u terecht bij:

J. Altena, 026-4450028.

Zie voor telefoonnummers het einde van deze rubriek

Kijk op de website van Te Voet voor actuele informatie over de wandelingen (wijzigingen, aanvullingen etc) www.tevoet.nl

Zaterdag 22 september

Noord

Rondwandeling door afwisselend landschap. Start: 10.30 uur Hotel Tjaarda, koningin Julianaweg 98 Heerenveen. Lengte: 20 km. Informatie/aanmelden: Kees Fraanje

Zaterdag 29 september

Open Paden Dag West Brabantse Waterlinie

Onverharde route van bergen op Zoom naar Steenberg door de lage delen van West Brabant. Start: 11.45 uur vanaf busstation Steenberg. Lengte: 20 km. Voorafgaand is er om 11.00 uureen korte presentatie van de route in Hotel-cafe Aarden, Kaaistraat 1 in Steenberg. Informatie/aanmelden: Harry Benschop

Zondag 30 september

Open Paden Dag Rijnmond en Midden-Delfland verbonden

Vanuit de Rijnmond op een aantrekkelijke manier naar het landelijk gebied Midden-Delfland. Start: 11.00 uur bij NS-station Vlaardingen-Oost (voorzijde bij de bussen). Lengte: 20 km. Informatie/aanmelden: Jan Rijsburger

Zondag 14 oktober

Zuid-Holland

Wandeling Gouda-Bodegraven met bezoek aan het Fort Wierickerschans (17 km). Eigen bijdrage F2.50 voor de excursie. Nivon/Te Voet Verzamelen: Station Gouda - Bloemendaalse zijde: 10.30 uur Altijd al benieuwd geweest hoe het Fort Wierickerschans er uitziet? Loop met ons mee. Via de Reeuwijkse Plas, de Kippenkade en de Prinsendijk gaan we naar het Fort. Staatsbos-beheer ontvangt ons hier voor een rondleiding. Langs het jaagpad daarna naar Bodegraven. Informatie en opgave: K.Lustig

Zondag 21 oktober

Noord

Rondwandeling door bos en weinig bekende paden. Start: 10.30 uur, Herberg 'De Hoeve' Brinkstraat 2,

Anloo. Lengte: 15-20 km. Informatie en aanmelden: Anita Hesselting

Zondag 11 november

Zuid Holland

Wandeling Pijnacker-Schiedam ± 17 km. Verzamelen: Station Pijnacker 10.45 uur Een groen-blauwe slinger door een nog verrassend mooi stukje Randstad. Informatie en opgave: John Stolk

Zaterdag 24 november

Noord

Rondwandeling door bos en heide. Start: 10.45 uur, parkeerplaats 'Anne de Vries Hoek', Noordkant boswachterij Gees, tussen Mantinge en Meppen. Lengte: 18 km. Informatie/aanmelden: Paul/Geesje Wesselius

Zondag 9 december

Zuid-Holland

Wandeling Gouda-Schoonhoven 20 km Verzamelen: Gouda-NS centrumzijde 10.30 uur Een wandeling over rustige B-wegen en stille kades die de schoonheid van de Krimpenerwaard laten zien. Informatie en opgave: Eeffien Huizing of Pon Ruiter

Zaterdag 29 december

Noord

Rondwandeling bij volle maan door de bossen (als het weer meewerkt). Start: 17.00 uur in Appelscha. Bij aanmelden meer informatie. Lengte: 15-20 km. Informatie/aanmelden: Kees Fraanje

Zaterdag 26 januari 2002

Noord

Oude landwegen en waterlopen afgewisseld met bosjes tussen Bourtange en Stadskanaal Start :10.15 uur. Verdere info op aanvraag Lengte: 15 of 18 km. Informatie/aanmelden: Henk Dijkstra of Eduard Korpel

Adressen

Harry Benschop	0164-257506
Henk Dijkstra	06-1218 9529
Kees Fraanje	0513-640 615
Anita Hesselting	050-409 4562
Eeffien Huizing	0182-501483
Eduard Korpel	050-571 2126
K.Lustig	0182-536693
Pon Ruiter	079-3434032
Jan Rijsburger	010-2489174
John Stolk	06-25374410
Paul/Geesje Wesselius	050-312 0917

Vernieuwde wandelgids Peellandpad

Brabantse route juweeltje onder de 35 LAW-paden

Onlangs is verschenen de vernieuwde gids van het Peellandpad, het lange-afstand-wandelpad (LAW 701) tussen 's-Hertogenbosch en Roermond. Deze 2e druk van het in 1995 geopende Peellandpad is nu volledig in full colour uitgevoerd. Ook is alle praktische informatie (bv. over openbaar vervoer en overnachtingen) geactualiseerd. Tenslotte werd de kans benut om de route op onderdelen nog wat te verbeteren.

Het 160 km lange Peellandpad voert zoveel mogelijk over onverharde en

vrijliggende paden door het Brabantse en Limburgse landelijk gebied. Vanuit 's-Hertogenbosch loopt de route het Meijerijse landschap van het riviertje de Aa in, over grasdijken richting Heeswijk-Dinther. Hier buigt het pad af richting Uden en het natuurpark De Maashorst; begin van het eigenlij-

ke Peelland. Het hart van de Peellandroute wordt gevormd door de grote ongerepte gebieden van Deurnesche Peel, Mariapeel en Groote Peel. De wandelaar vindt op de route ook andere natuurgebieden, bossen en coulissenlandschap: weilanden en akkers omzoomd met houtwallen en bomen. Het Peellandpad werd ontwikkeld en wordt beheerd door wandelvereniging OLAT.

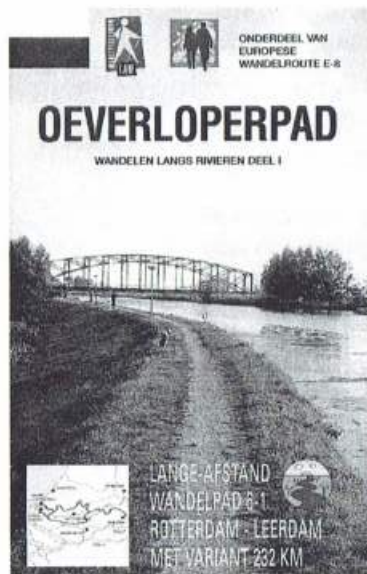
De routegids van het Peellandpad (LAW 701) is verkrijgbaar bij de (gespecialiseerde) boekhandel, VVV- en ANWB-kantoren, of te bestellen bij het Wandelplatform-LAW. ISBN 90-71068-45-5, 112 pag., 31 deelkaartjes, f 11,50/€ 25,34.

Herdruk

Oeverloperpad

Dat half Nederland op de schop gaat heeft soms zo zijn weerslag op het herdrukken van wandelgidsen. Van het Oeverloperpad was jarenlang geen echte gids meer te koop. Op 18 juni, gelijktijdig met het doorgeven van het Eurorando-estafette stokje, is de nieuwe gids gepresenteerd. We kunnen nu weer aan de hand van een mooi uitgegeven boekje lopen van Rotterdam naar Leerdam. In de gids wordt bovendien de Groene Rivierenvariant Brielle-Krimpen beschreven. In totaal 232 km.

Prijs f 34,70/€ 15,70
ISBN 90-71068471

REGIO-COÖRDINATOREN

GRONINGEN, FRIESLAND EN DRENTE
Eduard Korpel,
A.Toriedreef 31
7944 KJ Meppel
(052-225 13 04)

OVERIJSEL
Gé Westgeest
Ganzenmarkt 22
7631 EN Ootmarsum
(0541-29 33 51)

GELDERLAND
Ton Schipper
Kleine Kampen 116
3911 PM Rhenen
(0317-61 76 44)

UTRECHT
Ineke Thierauf
Vlasstraat 14
3572 TT Utrecht
(030-2730658)

NOORD-HOLLAND
Fred Triep
Zonhovenstraat 29
1066 MA Amsterdam
(020-615 55 02)

ZUID-HOLLAND
Vacature
Waarnemend coordinator:
Jan Rijnsburger
Voorstraat 36
3135 HX Vlaardingen
(010-2489174)

ZEELAND
Pieter Porrey
Nieuwe Haven 19-21
4131 JX Middelburg
(0118-64 09 42)

NOORD-BRABANT
Harry Benschop
Narcissenveld 5
4613 DD Bergen op Zoom
(0164-25 75 06)

LIMBURG
Remi Melman
Kakebergweg 8
6191 AZ Beek
(046-437 67 82)

LEDENADMINISTRATIE TE VOET
B. Pasternakerf 325
3315 BW Dordrecht